

УДК 001.32:1 /3J(477)(02)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-6\(47\)-7911-801](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-6(47)-7911-801)

**Химинець Катерина Іванівна** здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, <https://orcid.org/0009-0003-4804-2736>

**Фельцан Інна Михайлівна** доктор філософії, доцент, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, <https://orcid.org/0000-0003-4169-9922>

## ВИКОРИСТАННЯ КОРПУСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

**Анотація.** У статті розглянуто проблему формування граматичної компетентності учнів старшої школи у процесі вивчення англійської мови засобами корпусних технологій. Акцентовано увагу на необхідності використання інноваційних цифрових інструментів у контексті модернізації освітнього процесу та впровадження компетентнісного підходу у викладанні іноземних мов. Окремлено психологічні та вікові особливості старшокласників, які мають безпосередній вплив на засвоєння граматичного матеріалу, а також виявлено специфіку викладання граматики в старшій школі.

У дослідженні проаналізовано потенціал корпусних технологій як засобу, що сприяє підвищенню мотивації учнів до вивчення граматичних структур, розвитку критичного мислення та формуванню автономності в навчанні. Описано принципи роботи з корпусами англійської мови (зокрема British National Corpus, Corpus of Contemporary American English), способи інтеграції корпусних завдань у навчальні заняття та їхній позитивний вплив на якість засвоєння граматичних структур. Звернено увагу на можливості використання корпусів для аналізу вживання мовних одиниць у реальних контекстах, що дозволяє учням краще розуміти функціонування граматичних форм у живому мовленні.

У статті підкреслено, що впровадження корпусних технологій у навчальний процес створює умови для активного пізнавального пошуку учнів, формування навичок мовного аналізу та підвищення загальної мовної культури. Доведено, що використання корпусних ресурсів на уроках англійської мови є ефективним інструментом для формування граматичної компетентності, оскільки сприяє глибшому усвідомленню граматичних явищ, полегшує процес вивчення винятків і варіативних конструкцій, а також забезпечує автентичність мовного матеріалу.

Особливу увагу приділено методичним рекомендаціям щодо впровадження корпусних технологій у практику вчителя англійської мови. Вказано на необхідність попередньої підготовки вчителів до роботи з корпусами, підбір релевантного матеріалу та адаптацію завдань до рівня підготовки учнів. Зроблено висновок, що систематичне використання корпусних технологій сприяє формуванню граматичної компетентності учнів старшої школи, підвищує їхню навчальну мотивацію та формує навички самостійної мовної діяльності.

**Ключові слова:** корпусні технології, граматична компетентність, старша школа, англійська мова, навчання граматики, цифрові інструменти, мовний аналіз.

**Khymynets Kateryna Ivanivna** Master's Degree Student  
Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0009-0003-4804-2736>

**Feltsan Inna Mykhailivna** PhD, Associate Professor  
Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0000-0003-4169-9922>

## USING CORPUS TECHNOLOGIES TO DEVELOP GRAMMATICAL COMPETENCE OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN ENGLISH LESSONS

**Abstract.** The article addresses the issue of developing grammatical competence in high school students during English language lessons through the use of corpus technologies. Emphasis is placed on the necessity of integrating innovative digital tools in the context of modernizing the educational process and implementing a competency-based approach in foreign language teaching. The psychological and age-related characteristics of high school students that directly affect the acquisition of grammatical material are outlined, as well as the specifics of grammar instruction at the senior school level.

The study analyzes the potential of corpus technologies as a means of increasing students' motivation to learn grammatical structures, fostering critical thinking, and developing learner autonomy. The article describes the principles of working with English language corpora (particularly the British National Corpus and the Corpus of Contemporary American English), ways to integrate corpus-based tasks into classroom activities, and their positive impact on mastering grammatical patterns. Attention is drawn to the use of corpora for analyzing the use of linguistic units in real contexts, which enables students to better understand how grammatical forms function in authentic communication.

The article emphasizes that the integration of corpus technologies into the educational process creates conditions for students' active cognitive engagement, promotes linguistic analysis skills, and enhances overall language proficiency. It is

proven that the use of corpus resources in English lessons is an effective tool for developing grammatical competence, as it contributes to a deeper understanding of grammatical phenomena, facilitates the learning of exceptions and variable constructions, and ensures the authenticity of language input.

Particular attention is given to methodological recommendations for incorporating corpus technologies into English language teaching practice. The importance of teacher preparation for working with corpora, selecting relevant materials, and adapting tasks to students' proficiency levels is highlighted. The article concludes that the systematic use of corpus technologies contributes to the development of grammatical competence in high school students, enhances their learning motivation, and fosters independent language learning skills.

**Keywords:** corpus technologies, grammatical competence, high school, English language, grammar teaching, digital tools, language analysis.

**Постановка проблеми.** У контексті сучасних змін в освіті, що супроводжуються активним переходом до цифрового освітнього середовища, важливим стратегічним завданням загальної середньої освіти, зокрема у сфері вивчення іноземних мов, стає формування граматичної компетентності як одного з ключових компонентів іншомовної комунікативної компетентності учнів. Сьогодні школа покликана не лише передати учням теоретичні знання про мовні структури, а й навчити їх ефективно використовувати ці знання в реальному комунікативному середовищі. Згідно з Концепцією «Нова українська школа», освітній процес має бути спрямований на розвиток критичного мислення, творчого підходу до навчання та застосування знань на практиці, а не лише на засвоєння правил у відриві від живого мовлення [1].

Традиційна граматики, яка тривалий час базувалась на репродуктивному засвоєнні мовних зразків та рутинному виконанні вправ, не відповідає сучасним запитам суспільства й учнівської молоді, що живе у світі інформаційних потоків та потребує нових форм подачі знань. Натомість сьогодні актуалізується діяльнісний підхід до навчання граматики, в якому граматичні структури розглядаються не як абстрактні конструкції, а як інструменти вираження думок у певних контекстах, ситуаціях і жанрах.

У цьому контексті дедалі більшої значущості набуває використання **корпусних технологій**, які відкривають широкі можливості для залучення учнів до автентичного мовного середовища. Корпусна лінгвістика — це галузь прикладного мовознавства, яка базується на використанні комп'ютерних корпусів — великих електронних баз даних реальних текстів (усних та писемних), що відображають природне вживання мови в різних комунікативних ситуаціях. Такий підхід дозволяє учням не лише засвоїти правило, а й простежити його функціонування у реальному контексті, порівняти вживання різних граматичних

форм, зробити висновки про їхню частотність, стильову приналежність чи семантичні відтінки.

Завдяки доступу до сучасних корпусів англійської мови (наприклад, British National Corpus, Corpus of Contemporary American English, або SkELL), учні можуть самостійно досліджувати, як функціонують граматичні явища у різних типах дискурсу — академічному, публіцистичному, розмовному. Це не лише поглиблює їхнє розуміння граматичних закономірностей, а й формує навички критичного мислення, самостійного пошуку та аналізу інформації, що повністю відповідає цілям сучасної освіти.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Здійснюючи аналіз наукової літератури з проблеми формування граматичної компетентності у процесі навчання англійської мови, слід зазначити, що це питання розглядалося в багатьох теоретичних і методичних дослідженнях. Формування граматичної компетентності є об'єктом пильної уваги таких науковців, як С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, які у своїх працях детально описують шляхи інтеграції граматичних знань у систему іншомовної комунікативної компетентності. У контексті компетентнісного підходу вони наголошують на важливості функціонального, комунікативно орієнтованого підходу до навчання граматики, що відповідає завданням сучасної мовної освіти.

Особливе місце у вивченні граматичної компетентності посідають праці зарубіжних дослідників з корпусної лінгвістики, таких як Т. Маккарти, М. МакЕнрі, А. Кілгаррі, які аналізували методичні переваги використання лінгвістичних корпусів для формування граматичних навичок. Їх дослідження демонструють, що доступ до великомасштабних корпусів автентичних текстів (як-от British National Corpus, COCA, SkELL тощо) дозволяє значно підвищити якість мовного навчання за рахунок орієнтації на реальні, частотні мовні структури, що вживаються носіями мови у повсякденній комунікації [2].

Також актуальними є праці вітчизняних методистів, які акцентують увагу на необхідності модернізації підходів до вивчення граматики в умовах цифрової трансформації освіти.

Наприклад, О. М. Копильчук і Т. І. Піхур досліджували потенціал цифрових ресурсів та навчального програмного забезпечення в контексті іншомовної освіти, хоча корпусні технології як окремий об'єкт методичного аналізу поки що представлені недостатньо широко.

Хоча методичні аспекти формування граматичної компетентності загалом були всебічно висвітлені, проте використання саме **корпусних технологій** у шкільному середовищі досліджено ще недостатньо. Більшість наявних праць зосереджуються на вищій освіті або викладанні для дорослих, тоді як можливості застосування корпусних інструментів у роботі з учнями старшої школи розкриті лише фрагментарно. Необхідність адаптації корпусних методів до

потреб підлітків, до їхнього рівня володіння мовою, інтересів та когнітивних особливостей — усе ще є викликом для педагогів і потребує подальшого ґрунтовного аналізу та експериментальної перевірки [3].

Крім того, важливо враховувати й ті дослідження, що торкаються розвитку **інформаційно-цифрової компетентності** учнів як базової умови для успішного використання корпусних інструментів. Так, праці Л. П. Шестакової, І. С. Болтак, А. В. Луцької містять методичні рекомендації щодо залучення учнів до роботи з цифровими платформами, інтерактивними вправами та електронними словниками. Однак безпосередня інтеграція корпусних технологій у процес навчання граматики ще потребує як теоретичного осмислення, так і розробки ефективних дидактичних моделей.

**Метою статті** є аналіз можливостей використання корпусних технологій для формування граматичної компетентності учнів старшої школи та представлення практичних способів інтеграції корпусів у процес навчання англійської мови.

**Виклад основного матеріалу.** У сучасних умовах трансформації освітнього простору України та впровадження компетентнісного підходу в шкільну іншомовну освіту, особливої актуальності набуває завдання не лише забезпечити учнів знаннями з граматики англійської мови, а й сформувати в них **граматичну компетентність** — здатність правильно та доречно застосовувати граматичні структури у мовленнєвій діяльності. Граматична компетентність, згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти, є важливим компонентом комунікативної компетентності, що передбачає не тільки засвоєння правил, а й вміння використовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях.

Сучасна школа має створювати передумови для **розвитку пізнавальних процесів учнів**, зокрема таких, як аналітичне мислення, уміння класифікувати, співвідносити інформацію, оцінювати її достовірність, формулювати гіпотези, перевіряти їх та робити аргументовані висновки. У процесі вивчення англійської мови, ці процеси реалізуються саме через **мовленнєву діяльність**, у якій грамика виступає не як мета, а як засіб точного і доречного висловлення думки.

У цьому контексті надзвичайно ефективним інструментом для формування граматичної компетентності стають **корпусні технології**, що забезпечують учням доступ до масиву автентичних текстів — як письмових, так і усних — у яких граматичні структури представлені в живому, природному вжитку. Такі корпуси, як British National Corpus (BNC), Corpus of Contemporary American English (COCA), SkELL (Sketch Engine for Language Learning), дозволяють користувачам досліджувати функціонування певної граматичної форми в різних контекстах, жанрах і комунікативних ситуаціях.

За допомогою корпусів учні можуть:  
спостерігати частотність вживання певної граматичної конструкції;  
порівнювати варіанти вживання в британському та американському варіантах англійської мови;  
аналізувати типові помилки вживання;  
розрізняти стильове забарвлення граматичних структур (нейтральне, розмовне, офіційне);  
формулювати узагальнення на основі аналізу реальних мовленнєвих ситуацій.

Це сприяє **розвитку в учнів дослідницьких навичок** та формує автономність у вивченні граматики, що цілком відповідає положенням Нової української школи про "навчання протягом життя" та виховання учня як суб'єкта власної освітньої траєкторії [10].

Крім того, формування граматичної компетентності має ґрунтуватися на **мовленнєвій взаємодії**, зокрема на діалогічному мовленні. Комунікативні освітні стандарти висувають вимоги до розвитку в учнів умінь будувати такі типи діалогу:

**етикетний діалог**, що виконує соціальні функції взаємодії;

**діалог-розпитування**, що розвиває ініціативність і здатність здобувати інформацію;

**діалог-спонукання до дії**, де відпрацьовуються граматичні конструкції наказового способу, модальності, умовних речень;

**діалог-обмін думками**, що вимагає оперування складнопідрядними реченнями, вираження причинно-наслідкових зв'язків, умов, гіпотетичних ситуацій.

Вивчення подібних діалогічних структур може бути **ефективно підтримано за допомогою корпусного підходу**, оскільки учні можуть бачити, як саме реалізуються подібні функції у реальному мовленні: які конструкції використовуються для висловлення поради, незгоди, компромісу тощо. Так, при вивченні умовних речень (conditional sentences) учні можуть самостійно знайти у СОСА сотні прикладів, проаналізувати, в яких жанрах і ситуаціях вони вживаються, і навіть сформулювати правила на основі побачених прикладів.

Інтеграція корпусних технологій у навчання граматики дозволяє також розвивати **метапізнання** — учні не просто вивчають правило, а й розуміють, як і чому воно функціонує. Це створює **глибоке концептуальне розуміння граматики**, яке є основою для подальшого успішного використання мови.

Таким чином, використання корпусних технологій у старшій школі:

- посилює мотивацію учнів за рахунок залучення до дослідницької діяльності;
- забезпечує практикоорієнтоване засвоєння граматичного матеріалу;

- підтримує формування пізнавальних, комунікативних і аналітичних умінь;
- сприяє індивідуалізації навчання та розвитку автономії учня.

Процес навчання іншомовного діалогічного спілкування — один із найважливіших аспектів формування комунікативної компетентності старшокласників. Він передбачає не лише запам'ятовування певних мовних формул або реплік, а й цілеспрямовану підготовку учнів до свідомого оперування стратегіями та тактиками мовної поведінки, що відповідають комунікативній ситуації, соціальному контексту й меті спілкування. У контексті сучасного підходу до мовної освіти акцент робиться на функціональне застосування мовних знань, зокрема граматичних структур, у реальному мовленні [4].

Корпусні технології у цьому процесі виступають як дієвий інструмент підтримки діалогічної діяльності, адже дозволяють учням звертатися до реального мовного вживання структур у автентичних контекстах. Замість традиційного заучування формул на кшталт "Would you like...?" або "Could you please...?", учень через аналіз корпусних прикладів може дослідити, як, у яких ситуаціях, з яким емоційним забарвленням і частотністю вживається та чи інша конструкція. Наприклад, за допомогою корпусу СОСА можна знайти десятки варіантів діалогів з реальних джерел — фільмів, інтерв'ю, розмов, де ці структури реалізовані в живому мовленні.

У навчальному процесі корпусний підхід особливо ефективний, коли поєднується з інтерактивними, творчими й діяльнісними формами роботи, які стимулюють пізнавальну активність і самостійність учнів. У сучасній школі такими засобами є інтегровані заняття, ігрові технології, проекти, робота в парах і групах, інсценізації, драматизація побутових ситуацій. Усі ці форми дозволяють не просто відпрацьовувати окремі діалогічні одиниці, а й впроваджувати мовні одиниці у комунікативні сценарії, що є максимально наближеними до реального життя [6].

При цьому важливо пам'ятати, що навчання діалогу — це не лише формування мовних структур, а розвиток стратегій взаємодії, вміння будувати комунікацію як процес співпраці, а не як набір чергувань реплік. Для ефективного діалогічного мовлення необхідно чітко окреслити комунікативну установку (співпраця, переконання, обмін інформацією, домовленість тощо) та надати учням конкретне завдання — роль, мету, контекст. Це формує у них комунікативну ініціативу, відповідальність за перебіг діалогу, а також забезпечує розвиток вмінь переключатися між ролями: від ініціатора до слухача і навпаки.

У ході навчального діалогу часто виникають ситуації, коли один з учасників пропонує нову ідею, яку інший може підтримати, доповнити або відхилити. Така динамічність є характерною рисою діалогічного мовлення. Корпусні

ресурси (наприклад, SkELL, BNC) дають змогу моделювати подібні ситуації, надаючи доступ до фрагментів розмов з реального життя, де фіксується мовна реакція на певні висловлювання — як підтримка, так і заперечення. Учні можуть використовувати такі фрагменти як функціональні опори — шаблони, кліше, мовленнєві конструкції, які допомагають формувати власні репліки.

Особливу роль у формуванні діалогічних умінь, і, зокрема, граматичної компетентності, відіграє підбір граматичних структур, які реалізуються у діалозі — умовні речення, модальні дієслова, запитальні конструкції, часові форми тощо. Замість сухого пояснення правил доцільно використовувати корпусні приклади, які демонструють природне вживання граматики в контексті. Наприклад, у процесі аналізу структури "If I were you..." учні можуть самостійно зібрати добірку прикладів з СОСА і визначити, в яких ситуаціях і з яким підтекстом вона вживається. Це сприяє осмисленню форми через функцію, а не навпаки [5].

Ще одним ефективним засобом у процесі навчання граматичної й діалогічної компетентності є використання відеофрагментів — фрагментів з фільмів, серіалів, інтерв'ю, що містять природні діалоги. Однак, щоб відео дало очікуваний результат, важливо враховувати індивідуальні особливості учнів (швидкість сприйняття, рівень слухової пам'яті, емоційність). Доцільно структурувати роботу на три етапи:

Передпереглядний (pre-viewing stage) — включає підготовку лексичного і граматичного матеріалу. Учні можуть працювати з термінами у Quizlet, виконувати вправи типу match, unscramble, fill in the gaps або формувати власні приклади з новими словами та структурами.

Основний етап (while-viewing) — перегляд відео з цільовим завданням. Для кращого розуміння можна ділити фрагмент на частини, зупиняти для обговорення, ставити уточнювальні запитання. Це дозволяє учням концентруватися на деталях і поступово зчитувати граматичні структури в контексті [9].

Післяпереглядний етап (post-viewing) — відтворення змісту, опис сцен, ролева гра за моделлю з відео, граматичні завдання на основі побаченого. Це можуть бути заповнення пропусків, розширення реплік, поєднання героїв з їхніми висловлюваннями, побудова власного діалогу з використанням тих самих структур.

На другому, **супровідному (while-task)** етапі роботи з корпусними технологіями важливо забезпечити **розуміння загального змісту мовного матеріалу**, з яким працює учень. Незалежно від того, чи використовується автентичний текст із корпусу, чи створена на його основі навчальна вправа, необхідно дати учням змогу спочатку ознайомитися з текстом у цілому, без надмірного акцентування на окремих граматичних структурах. Це дозволяє сформувати **когнітивну базу** — загальне уявлення про зміст, комунікативну

ситуацію, жанрові особливості тексту, що створює умови для подальшого осмислення граматичних елементів у контексті.

Так само, як і під час роботи з відеоматеріалом, **цілісний перегляд тексту** або озвученого уривку з корпусу (наприклад, за допомогою функцій озвучування в COCA або Sketch Engine) з подальшим обговоренням головної ідеї, мети мовлення, інтонаційної структури, сприяє формуванню мовленнєвого інтуїтивного розуміння.

Варто на цьому етапі поставити учням завдання на виявлення ключових смислових одиниць, виділення основних тез, зіставлення різних граматичних форм, що виконують схожі функції у тексті [7].

Далі доцільним є **поступове фрагментування мовного матеріалу** — робота з уривками по 1-2 речення, фразами або репліками, які містять ключові граматичні явища.

Такий підхід дозволяє уникнути когнітивного перевантаження, яке може виникнути у старшокласників при спробі одночасно обробити зміст та граматичну структуру великих обсягів автентичного матеріалу.

Крім того, це сприяє точному сприйняттю контексту функціонування граматики, зокрема виявленню стилістичних особливостей, граматичних трансформацій, відмінностей між британським і американським варіантами англійської мови тощо.

На **третьому (післятекстовому або post-task)** етапі навчання граматики з використанням корпусів головна увага має бути зосереджена на **закріпленні граматичних структур у продуктивному мовленні**, а також на розвитку навичок переносу знань у нові комунікативні ситуації [8]. Це може здійснюватися через низку цілеспрямованих вправ, зокрема:

**вправи на трансформацію** (переписати речення, змінюючи час, модальність, структуру активу/пасиву);

**вправи на заповнення пропусків** у реченнях корпусного походження з обґрунтуванням граматичного вибору;

**порівняння прикладів із різних корпусів** (наприклад, BNC і COCA) з поясненням граматичних відмінностей;

**створення власних прикладів** за моделями, виявленими у корпусному матеріалі;

**письмові міні-есе або діалоги**, що містять цільові граматичні конструкції, які вивчалися на уроці;

**поєднання реплік або фраз з відповідними персонажами**, темами або стилістичними ситуаціями, що імітують природну комунікацію.

Такі завдання не лише формують **усвідомлене застосування граматичних норм**, але й готують учнів до самостійної мовної практики в реальних умовах, що є ключовим завданням сучасної іншомовної освіти.

Крім того, ефективності формування граматичної компетентності сприяє використання інтерактивних і творчих методів роботи з корпусами. Зокрема, учнів доцільно залучати до:

**створення власних міні-корпусів** на основі теми уроку (наприклад, зібрати 10 прикладів з СОСА із використанням Past Perfect у новинах);

**драматизацій або челенджів**, в яких потрібно використати певні граматичні структури в діалозі чи міні-сценці;

**створення подкастів або аудіоінтерв'ю**, де учні моделюють ситуації мовлення із використанням граматики, вивченої на основі корпусних даних;

**пошукових мовленнєвих ігор**, де переможець — той, хто знайде найцікавіше або найнеочікуваніше вживання певної граматичної форми.

**Висновки.** Отже, використання корпусних технологій як одного з інноваційних інструментів навчання граматики є ефективним на етапі старшої школи, оскільки забезпечує учням доступ до автентичного мовного матеріалу, сприяє усвідомленому засвоєнню граматичних структур і формує здатність аналізувати функціонування мови в реальному комунікативному середовищі. Через роботу з лінгвістичними корпусами учні не лише запам'ятовують граматичні форми, а й опановують навички дослідницької діяльності, що сприяє більш глибокому розумінню граматичних закономірностей.

Мотивація — ключовий чинник у формуванні граматичної компетентності. Саме тому важливо на кожному етапі — підготовчому, дослідницькому та рефлексивному — добирати завдання, які не лише відповідають навчальній меті, а й викликають зацікавленість та залучають учнів до активного пошуку. Якщо на початковому етапі запропонувати вправи з використанням корпусу, що демонструють реальне функціонування граматичних структур у мовленні, це формуватиме пізнавальний інтерес, сприятиме активній участі учнів у навчанні, а також мотивуватиме їх до подальшого вивчення мови з орієнтацією на практичне застосування знань.

Завдання вчителя — створити позитивну атмосферу дослідження мови, у якій учні зможуть відчути власний поступ, усвідомити власні успіхи в граматичному оформленні мовлення. Навчальні дії мають бути спрямовані на розвиток індивідуальних стратегій роботи з граматичним матеріалом, а отже — на реалізацію принципу особистісно орієнтованого підходу. Учитель має виступати як фасилітатор навчального процесу, що спрямовує учнів на відкриття мови через досвід, аналіз та практику — саме це і є сучасною педагогічною моделлю навчання граматики з використанням корпусних технологій.

### *Література:*

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

2. Болтак І. С. ELearning на уроках англійської мови. *Учительський журнал*. 2016. 7 с.
3. Власик Н. В. Застосування навчального середовища Learning Apps на уроках АМ в початковій школі. *Вісник психології і педагогіки*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. Вип. 19. 55 с.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
5. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у навчальних закладах: підручник. 2009. С. 28.
6. Копильчук О. М., Піхур Т. І. Цифрові освітні ресурси в контексті іншомовної освіти: можливості та перспективи. *Іноземні мови*. 2020. № 3. С. 12–17.
7. Шестакова Л. П., Луцька А. В. Інформаційно-цифрова компетентність вчителя: теорія і практика. Київ: Освіта України, 2021. 176 с.
8. McCarthy M., McNery T. *English Corpus Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2020. 294 p.
9. Kilgariff A. Corpus tools for teachers. *Teaching English with Technology*. 2012. Vol. 12, No. 4. P. 1–13.
10. Reppen R. *Using corpora in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. 121 p.

### References:

1. Bihych, O. B., Borysko, N. F., Boretska, H. E. and others; Nikolaieva, S. Yu. (Ed.). (2013). *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka* [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
2. Boltak, I. S. (2016). ELearning na uroках anhliskoi movy [ELearning in English classes]. *Teacher's journal*, 7 [in Ukrainian].
3. Vlasik, N. V. (2016). Zastosuvannia navchalnoho seredovyscha Learning Apps na uroках AM v pochatkovii shkoli [Application of Learning Apps educational environment in AM lessons in primary school]. *Herald of psychology and pedagogy*, 19, 55 [in Ukrainian].
4. Nikolaieva, S. Yu. (Ed.). (2003). *Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia* [All-European Recommendations on Language Education: Learning, Teaching, Assessment]. Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
5. Nikolaeva, S. Yu. (2009). *Metodyka navchannia inozemnykh mov u navchalnykh zakladakh* [Methods of teaching foreign languages in educational institutions] [in Ukrainian].
6. Kopylchuk, O. M. and Pikhur, T. I. (2020). Tsyfrovi osviti resursy v konteksti inshomovnoi osvity: mozhlyvosti ta perspektyvy [Digital educational resources in the context of foreign language education: opportunities and prospects]. *Foreign languages*, 3, 12–17 [in Ukrainian].
7. Shestakova, L. P. and Lutska, A. V. (2021). *Informatsiino-tsyfrova kompetentnist vchytelia: teoriia i praktyka* [Teacher's information and digital competence: theory and practice]. Kyiv: Osvita Ukrainy [in Ukrainian].
8. McCarthy, M. and McNery, T. (2020). *English Corpus Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press [in English].
9. Kilgariff, A. (2012). Corpus tools for teachers. *Teaching English with Technology*, 12, 4, 1–13 [in English].
10. Reppen, R. (2010). *Using corpora in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].